

Johan Beije, jurist

08-7000 680

Johan.beije@arvsfonden.se

Kulturdepartementet

Ku 2021/01812

ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande gällande delbetänkandet Rätt mottagare Demokrativillkor och integritet (SOU 2021:66)

Arvsfondsdelegationen har följande synpunkter på förslagen i det remitterade betänkandet.

Sammanfattning

Arvsfondsdelegationen ser positivt på de förslag som förs fram i betänkandet. Det framstår som nödvändigt att närmare reglera såväl den personuppgiftsbehandling och ansvaret för den behandlingen som sker i vissa ärenden om stöd till civilsamhället som vissa frågor om sekretess i sådana ärenden.

Arvsfondsdelegationen anser att vissa delar i förslaget till lagen om personuppgiftsbehandling saknar den tydlighet som krävs för stödgivningen ur Allmänna arvsfonden. Detta gäller särskilt vilken myndighet som ska vara personuppgiftsansvarig då Arvsfondsdelegationen och Kammarkollegiet har olika uppdrag och mandat vid hantering av medel ur Allmänna arvsfonden, se lagen (2021:401) om Allmänna arvsfonden och förordning (2021:403) om Allmänna arvsfonden.

Enligt Arvsfondsdelegationen vore det bättre att genomgående använda uttrycket ”handläggning av ärenden om stöd” för att bättre anpassa lagen till Arvsfondsdelegationens och Kammarkollegiets olika roller.

Avseende förslaget till sekretessreglering ser Arvsfondsdelegationen behov av att det även införs en särskild sekretessreglering till skydd för uppgifter om enskildas ekonomiska förhållanden i ärenden om stöd. Vidare anser delegation att det bör övervägas om ett rakt skaderekvisit är tillräckligt. Det bland annat mot bakgrund av myndigheternas behov av insyn i verksamheter som ansöker om stöd eller har beviljats stöd och skyddet för uppgiftslämnare.

Förslag till lag om personuppgiftsbehandling i vissa ärenden om stöd till civilsamhället

Två begrepp

I lagförslaget förekommer två uttryckssätt med vilka utredaren verkar avse samma sak. I 1 § talar man om den som har att ”fördela statligt reglerat stöd”. ”Fördela stöd” återkommer sedan i 5 och 8 §§. I 2 § anges istället ”i verksamhet med handläggning av ärenden om statligt reglerat stöd”. Hänvisningen till handläggningen av ett ärende om stöd återfinns också i 6 §.

ARVSFONDSDELEGATIONEN

PostadressBox 2218
103 15 Stockholm**Besök**Kammarkollegiet
Slottsbacken 6**Telefon**

08-7000 800

E-post

info@arvsfonden.se

Webb

www.arvsfonden.se

Utredaren är tydlig med att man med uttrycket "fördela stöd" avser hela förfarandet från ansökan till beslut om återkrav (se till exempel s. 138 i betänkandet), dock är det osäkert om avsikten är att även processen att driva in medel efter beslut om återkrav ska omfattas. Så som förslaget ser ut så går det dock inte direkt att utläsa av lagtexten vad som menas med "fördela".

Eftersom förslaget innehåller två olika begrepp blir lagen svåräst. Man måste veta vad som avses med "fördela statligt reglerat stöd" i 5 § för att kunna tillämpa den. Däremot torde man förstå 6 § utan att man med nödvändighet måste gå till förarbetena för att kunna tillämpa bestämmelsen korrekt.

En bättre ordning bör vara att genomgående använda uttrycket "handläggning av ärenden om stöd" och för att vara än mer tydlig, gärna direkt i lagtexten, förklara att med detta uttryck avses hela processen från det att en ansökan lämnas in till dess indrivning av återkrävt stöd har skett.

Två myndigheter

Allmänna arvsfonden är en självständig och självägande förmögenhetsmassa. Den erkänns som egen juridisk person och självständigt rättssubjekt i de praktiska sammanhang där den förekommer. De uppgifter som hör ihop med verksamheten med fonden handhas på riksdagens uppdrag av regeringen och olika förvaltningsmyndigheter. I de fall medel återgår efter återkrav tillfaller medlen Allmänna arvsfonden. Medlen kan förvisso vid senare tillfälle åter göras utdelningsbara genom stöd ur Allmänna arvsfonden, dock förvaltas fonden av Kammarkollegiet till dess.

Av 2 kap. 14 § lagen om Allmänna arvsfonden följer att om Arvsfondsdelegationen anser att mottagaren bör betala tillbaka stöd ur Allmänna arvsfonden, ska ärendet överlämnas till Kammarkollegiet som beslutar i frågan. Kammarkollegiet får, om det finns särskilda skäl, besluta att mottagaren helt eller delvis ska befrias från återbetalningsskyldighet.

Arvsfondsdelegationen har efter att frågan om återkrav överlämnats till kollegiet inte rådighet i handläggning och eventuella processer avseende återkrav och återbetalningsskyldighet. Ett överlämnande behöver dock inte medföra att det projekt som beviljats stöd avslutas. Detta oavsett om organisationen som bedriver projektet bedöms som skyldig att betala tillbaka medel. För stöd ur respektive återkrav av stöd ur Allmänna arvsfonden är det således två myndigheter som har olika ansvar och mandat.

I de processer som kan förekomma vid fråga om återkrav och återbetalningsskyldighet ur fonden kan det utöver de personuppgifter som finns i ärendet när det överlämnas från Arvsfondsdelegationen till Kammarkollegiet tillkomma ytterligare personuppgifter vid handläggning såväl kring återkrav som indrivning. Som författningsförslaget är utformat i jämförelse med författningskommentarerna blir det inte tydligt vilken myndighet som är personuppgiftsansvarig. Detta bör enligt delegationen klargöras i en kommande proposition.

Förslag om ändring i offentlighets- och sekretesslagen (2009:400)

Arvsfondsdelegationen anser till skillnad mot utredningen att en särskild sekretessreglering till skydd för uppgifter om enskildas ekonomiska förhållanden i ärenden om stöd bör införas (s. 161). Som

utredningen redogör för (s. 159) kan ett förtydligade demokrativillkor medföra ett utökat behov av att hantera uppgifter om enskildas ekonomiska förhållanden i ärenden om stöd till det civila samhället.

Det är av största vikt att stödmedel såväl går till avsedda verksamheter som att pengarna används på rätt sätt. Det är därför nödvändigt att såväl vid en ansökan som under handläggning kunna ta in och behandla sådana uppgifter som kan behövas för att ta ställning till stödsökande organisation, eventuella samarbetsorganisationer och dess företrädare och övriga uppgifter som behövs för att bedöma ansökan.

I den processen är det nödvändigt att såväl stödsökande organisationer, enskilda personer som andra uppgiftslämnare kan få trygghet i att lämnade uppgifter inte med automatik blir offentliga. Att redan under ett ansökningsförfarande kunna ta ställning till en stödsökande medför ökad effektivitet, rättssäkerhet och bibehållet förtroende för den stödgivning som sker. Vid återkravs- och återbetalningsprocesser tillkommer ytterligare moment som kan medföra behov att ta in ytterligare uppgifter om såväl personliga som ekonomiska förhållanden.

Mot bakgrund av att såväl uppgifter om enskildas personliga som ekonomiska förhållanden i ärenden om stöd kan utgöras av känsliga uppgifter bör sekretesskyddet vara högt. Skyddet för dem som lämnar uppgifterna bör särskilt beaktas då de många gånger kan vara del av den verksamhet som söker stöd eller granskas. För ett högre skydd talar även den möjlighet till informationsökning och kartläggning som numera är möjligt genom olika sökfunktioner och källor.

I beaktande av eventuell kommande reglering av demokrativillkor samt bland annat åtgärder mot fusk med stödmedel, penningtvätt och s.k. visselblåsarfunktioner är det angeläget med stärkt skydd för uppgifter om enskildas personliga och ekonomiska förhållanden hos de myndigheter som handlägger, beviljar samt hanterar återkrav och återbetalning av sådant stöd till civilsamhället.

Detta yttrande har beslutats av Arvsfondsdelegationen efter föredragning av juristen Johan Beije.

För Arvsfondsdelegationen

Håkan Ceder

Kopia till:

kent.eriksson@regeringskansliet.se

